

dige omprogrammeringer. Denne fase repræsenterer ofte den væsentligste del af investeringsudgiften.

Opgaven kan først nu køre i produktion. For at sikre sig yderligere vil man normalt i en kortere eller længere periode lade et hidtidigt (manuelt) system fortsætte parallelt med edb-systemet.

2.2. For at tilvejebringe et grundlag for licitation over færdige systemer eller delsystemer, altså indhentelse af tilbud på konstruktion af en opgaveløsning omfattende planlægning, programmering og test, kræves som regel en fuldstændig planlægning (fase 1 og 2) af opgaven hos vedkommende offentlige myndighed, der kun undtagelsesvis vil råde over personale med teknisk indsigt, således at man allerede i denne fase må tilkalde edb-sagkyndige.

Det er vel ikke sikkert, at det vil være nødvendigt tillige at udarbejde et program (fase 3) som grundlag for licitationen, end-sige foretage testning (fase 4) af programmet. Såfremt dette måtte vise sig nødvendigt for at give udbyderen sikkerhed for, at indkomne tilbud kan gennemføres i praksis, opstår bl. a. den vanskelighed, at der endnu ikke findes en tilstrækkelig tværgående standardisering af beskrivelsesmetoder, programmeringssprog og testafvikling. Endvidere vil forarbejdet blive meget omfattende, fordi det skal tage hensyn til samtlige deltagende tilbudsgiveres forskellige maskinlæg. Programmet kan, som nævnt, normalt kun køres på et bestemt anlæg.

Under den senere kørsel vil ændrede lovregler eller administrative regler ofte kræve et løbende vedligeholdelsesarbejde (omprogrammering), hvilket er vanskeligt og bekosteligt, når det udføres af et andet bureau end det, der i sin tid konstruerede opgaveløsningen.

Kun få firmaer har tilstrækkelige personalemæssige og økonomiske ressourcer, således at der i det højeste kan blive tale om lukkede licitationer for nogle få servicebureauer, såfremt risikoen for tab for det offentlige skal begrænses.

Af det anførte fremgår, at det ikke uden nærmere undersøgelser kan afgøres, om licitationens forberedelse vil få et sådant omfang, at det nødvendiggør bevillinger af en størrelse, som det i det enkelte tilfælde vil være vanskeligt at forudse. Endvidere at

det ikke udelukkende er de rene kørselspriser; der er afgørende ved bedømmelsen af et tilbud, men tillige udgifterne ved senere omprogrammeringer og det pågældende servicebureaus personalemæssige og økonomiske ressourcer.

2.3. Opgavers særlige karakter, f. eks. opgaver for forsvaret, politiet og socialministeriet, kan indebære, at man af sikkerhedsmæssige hensyn formentlig må bortse fra muligheden for at overdrage opgaven til et privat servicebureau. Opgavens størrelse, f. eks. beskatningsopgaver, kan medføre, at der ikke er servicebureauer med tilstrækkelig kapacitet. Desuden må der tages hensyn til, at de efterhånden etablerede registre som led i statens edb-udvikling bør kunne indgå i de administrative beslutningsprocesser; ikke mindst på det økonomiske og finansielle område. Dette indebærer, at man ikke uden videre kan acceptere forskellige systemløsninger, men må forudsætte, at de kan tilpasses en central planlægning.

2.4. Gennemførelse af licitationer over edb-arbejde vil under alle omstændigheder nødvendiggøre et forarbejde af langvarig karakter, idet man formentlig er nødt til i hvert fald at tilvejebringe en detaljeret beskrivelse af opgaven, altså et programmeringsgrundlag (fase 2). Såfremt dette grundlag udarbejdes med teknisk bistand af et bestemt servicebureaus teknikere, vil programmeringen og testningen samt kørslernes tilrettelæggelse formentlig kunne foregå hurtigere hos dette bureau end hos andre.

Såfremt lovgivningen opstiller tidsmæssige frister for et nyt systems iværksættelse, kan man derfor komme i den situation, at der ikke er tid til at lade afholde licitation.

2.5. Licitation alene omfattende løbende kørsel af konkrete opgaver, der er planlagt, programmeret og testet, medfører som nævnt udgifter til omprogrammering, såfremt den skal køres på andre maskinfabrikater, end den er tilrettelagt for.

Særlig hvis opgaven allerede køres i produktion, vil det materiale, der i så fald foreligger, være egnet til en licitation, men de samme omstændigheder gør sig gældende, som anført under pkt. 2.2. og 2.3., om den løbende vedligeholdelse, servicecentrets personalemæssige og økonomiske ressourcer m. v.

2.6. Sammenfattende må det konstateres,